

Et sted i tidsånden

HK Blade
Nr. 12, december 2002

Af Lene Søborg

Ikonmanden fra Kolding startede i ubemærkethed, men føler nu, at han er ramlet lige ind i tidsånden

I et hus i yderkanten af Kolding bor en usædvanlig mand. Ved siden af sit civile job på Berlingske Avistryk i Kolding er 53-årige Mogens Leander ikonkunstner. Al hans tid går med at lave ikoner, men ind i mellem har han fået tid til at skrive en kunst- og inspirationbog om sine ikoner. Han har også været stærkt involveret i layout og produktionen, og hans datter, Christina Leander har designet bogens mange flotte vignetter.

Bogen "Danske Ikoner" er illustreret med billeder af en håndfuld traditionelle ikoner samt massevis af de nye danske ikoner, som Mogens Leander er far til. Den løfter samtidig sløret for mange af de forskellige teknikker, der er brugt til ikonerne.

En kendt dansker har krydset Leanders vej, og det kan ses i bogen. Søren Ryge Petersen mødte ikonmanden på en bogmesse i Forum i 2001 og fattede straks interesse for hans arbejde. På sin væg havde havemanden et krucifiks, som Leander fik at arbejde med. Det blev en markant del af et ikon, som Søren Ryge Petersen holder meget af.

"Nu hænger det frit fremme og vil blive kigget på resten af mine dage samt derefter gå i arv til børn, børnebørn og oldebørn mv", skriver han i forordet til bogen.

Mogen Leander startede med at male som 18-årig og ti år senere forelskede han sig i ikonerne. Først famlede og ubevidst, siden søgende og nu professionelt. Bogen viser en kunstner, der på den ene side er bevidst om ikonets historie og opbygning, og på den anden side arbejder vildt eksperimenterende, både når det drejer sig om form og indhold.

Mogen Leander rejser verden rundt for at finde elementer til sine ikoner. Især har han forelsket sig i Venedig, hvor han blandt andet har fundet gamle kærestebreve, der har endt sine dage som dele af danske ikoner.

Men også langt mere jordnære ting kan blive en del af et ikon. Der er både plads til gafler, gamle skrifter, pilespidser, træstumper, engle og fuglefjer, som Mogens Leander har fundet på sine rejser i Italien, Frankrig, Grækenland, Tyrkiet og Cypern.

Selv om ikonerne traditionelt pryder de kristne kirker, er Mogens Leander ikke bange for at bruge symboler og tekster fra andre religioner. Kunstneren er heller ikke selv religiøs i traditionel kristen forstand.

- Kunst er en evig, åndelig søgen mod det gudsommelige, og derfor ser jeg mig selv som en person, der står udenfor religionerne og betragter dem i stedet for at være en del af dem. For mig er ingen religion mere rigtig end andre, siger han.

Meningen med livet er efter hans mening også at sætte sig spor.

- Ikonerne er gode at arbejde med, når man vil vise, at man har været her. Kirkekunst holder sædvanligvis 3-400 år eller mere, siger han.

Ikonerne er så forskellige i form og indhold, at de afspejler den verden, som vi lever i netop nu. Mogens Leander sammenligner også sine ikoner med fortidens kalkmalerier, som var meget hverdagsagtige og kun lidt religiøse. De er i dag en væsentlig kilde for historikerne, når de skal skrive om, hvordan vi levede i Middelalderen.

- For tyve år siden kunne man sige, at jeg var forud for min tid. I dag oplever jeg, at mine ikoner rammer tidsånden. Der er netop en søgen efter meningen med livet og det åndelige. Noget der rækker ud over ønsket om højere materiel standard, siger Mogens Leander.

Han kunne godt leve af sine ikoner, men holder fast i sit job på trykkeriet for at holde kontakt til virkeligheden.

- Ellers ville jeg være bange for at miste jordforbindelsen, siger han.
Ikonerne udstilles løbende i en række kirker, blandt andet via udstillingen Exodus. Derudover kan de findes på nettet. Langt de fleste ikoner er købt af kirker, men det er også muligt for private at købe ikonerne.

Mogens Leander: Danske Ikoner. Tegninger Mogens Leander. Vignette: Christina Leander. 112 sider. 298 kr. Forlaget Olivia. www.ikoner.com

Sultens eufori

Oprindeligt blev ikoner fremstillet af munke. Ikonmaleren forberedte sig gennem faste og bøn. Han afventede det rigtige øjeblik, før han kunne male. Når sulten havde fremkaldt en euforisk tilstand, kunne fremstillingen starte, kun afbrudt af mindst mulig søvn og en beskeden indtagelse af vand og lidt brød med honning.

Englen, Titanic og Jihad

Mogens Leanders mormor var i starten af forrige århundrede au-pair pige i USA, hvor hun fik en lille knagerække med en lille englefigur af messing. Mange år senere arvede barnebarnet englen, som han arbejdede videre på, inden den kom til at pryde toppen af ikonet "Encapsulatede Jihad". Historien beretter, at Leanders oldefar i samme periode opholdt sig i USA. På en rejse fra Europa til USA købte han billet til datidens mirakel af et skib, Titanic. Og gik ned sammen med 1.521 andre passagerer.

Foruden englen består Ikonet af Det gamle Testamente fra 1740 trykt på hebræisk, hvor der er indopereret en gammel medicinflaske.

I flasken ligger ordstumper fra bogen samt fra en arabisk bedebog, der blev håndskrevet om natten for 200 år siden. Glasset er forsejlet med flydende lak.

"Ikonens overordnede idé er naturligvis at indkapsle forskelligartede religioners forkyndelse og lade englen vogte den indbyrdes fred og forståelse, tolerance og accept måske kan ikonens kraft med tiden brede sig videre ud i verden", skriver Mogens Leander.

<http://www.hk.dk/hkwww/blade/hkblade.nsf/0/1fe51ded081c6a8dc1256cde0037481f?OpenDocument>